

NIEUWE VONDSTEN VAN OMMATOSTREPHES SAGITTATUS (Lam.)

Dr. A.B. van Deinse te Rotterdam-Overschie, deed ons het volgende bericht toekomen:

"Op 27 Mei 1954 vond mijn collega, Drs.B.A.de Planque, Rotterdam, aan het strand bij 's-Gravenzande een exemplaar van Ommatostrephes sagittatus (Lam.) van 55 cm. lang, (zonder de armen), dat nog leefde en met een van z'n korte armen de hand van De Planque pakte en zich stevig vastzoog. Na het los trekken bloedde hij een weinig, doch het deed geen pijn. Wel kreeg hij een flink, dik opliggend lidteken van plm. 5 cm. lang en 1 cm. breed, dat ik op 28 Mei zag. Ik stuurde hem naar een fotograaf en die maakte van de hand met het lidteken een mooie foto. Na een week was het lidteken geheel verdwenen. Het dier spoot inkt op het badpak van Mevr. De Planque. Daarna spoot het nog drie maal. Het exemplaar bevindt zich nu in de collectie van de H.B.S. aan de Hofstedestraat te Rotterdam.

Het tweede dier, eveneens van 's-Gravenzande, werd dood opgevist aan de kust. Lengte onbekend. Het dier ging verloren, maar in een courant stond er een foto van, die ik heb. De juiste datum staat niet aangegeven, maar het was zeker einde Mei."

Voorts deelde Dr.van Deinse nog drie andere vondsten van O. sagittatus mondeling aan de voorzitter mede en wel:

Scheveningen, even ten N. van de strandboulevard, 29 April 1954; Mevr. E.A.van Oosterzee - Beelaerts van Blokland, Den Haag. Lengte 37 cm., inclusief de tentakels 60 cm. Het dier wordt bewaard in de collectie van het Brasmiaans gymnasium te Rotterdam.

Waddenkust Vlieland, even ten O. van de haven, 21 April 1954, C.L. Rietberg, Overschie. Lengte zeker 60 cm.

Voorts een exemplaar van Schiermonnikoog, waarover wij nadere gegevens hopen te kunnen publiceren in het volgende no. van het Correspondentieblad.

De Heer B. Entrop te Den Haag schrijft: "Van één der leden van "Biolo-

gia Maritima" kreeg ik op 1 Mei 1954 een groot ex. van de Pijlinktvis (Ommatostrephes sagittatus), welke op het strand ten Z. van de Scheveningse haven aangespoeld was. Het dier was volkomen gaaf en vers."

(Noot: Het geslacht van de gevonden dieren is niet opgegeven, hoewel dit ~~soms~~ met weinig moeite vastgesteld kan worden. Bij mannelijke dieren is n.l. doorgaans één, zeldzamer een paar, arm(en), enigszins veranderd (gehectocotyliseerd) ~~is~~ (zijn). Met deze arm brengt het mannetje de spermatofooren op het wijfje over. Het schijnt echter, dat van O. sagittatus zelden volwassen, geheel geslachtsrijpe dieren aanspoelen. -Overigens moge er op gewezen worden, dat de mogelijkheid niet is uitgesloten dat andere soorten, behorende tot de Ommatostrephidae, op onze kust aanspoelen. Het onderscheid tussen de soorten is dikwijls vrij moeilijk. Zo is Illex illecebrosus coindeti (Vérany) bekend van Helgoland, Todaropsis eblanae (Ball) uit de Noordzee, Sthenoteuthis caroli (Furtado) van de Sont en de Nederlandse kust, Sthenoteuthis bartrami (Lesueur) van de Nederlandse kust en Helgoland, Sthenoteuthis pteropus (Steenstrup) van Doggersbank. Het is daarom misschien nuttig op deze plaats Grimpe's sleutel voor de Ommatostrephidae (Wissenschaftliche Meeresuntersuchungen, Abt. Helgoland, Neue Folge, 16er Bd., Hft. 1, Abh. 3, pp. 90-91 - 1925 (vertaald)) weer te geven:

1. a. Trechtergroeve eenvoudig, zonder lengte- en dwarsplooiën. Illicinae 2
- b. Trechtergroeve met een ingewikkeld systeem van lengte- en dwarsplooiën. 3
2. a. Tentakelknots proximaal met 4 rijen, distaal met 8 rijen zuignappen. Ring van de zeven à acht grootste zuignappen vaak glad of met enkele stompe tanden. Vinnen ongeveer een derde van de mantel innemend. Romp slank, bijna torpedovormig Illex coindeti
- b. Tentakelknots overal met slechts 4 rijen zuignappen. Ring van de vier tot zes grootste zuignappen met vele (plm. 40) tandjes. Vin nauwelijks de helft van de mantel innemend. Romp naar verhouding kort en gedrongen. Todaropsis eblanae
3. a. Het deel van de tentakel dat zuignappen draagt naar verhouding kort, ongeveer 1/3 van de mantel innemend. Beschermende zoom aan de laterale armen, vooral ventraal aan het derde paar, sterk ontwikkeld. Ringen van de grootste tentakelnap-pen met vier in een kruis (d.w.z. in vergelijking met de wij-zerplaat van een klok op de plaatsen van de cijfers 3, 6, 9 en 12) staande, krachtige tanden. 4
- b. Het deel van de tentakel dat zuignappen draagt naar verhou-ding lang, ongeveer 2/3 van de gehele tentakel innemend. Be-schermende zoom aan de laterale armen slechts zwak ontwikkeld. Ringen van de grootste tentakelnap-pen met één, soms met twee, sterkere tanden. Ommatostrephes sagittatus
4. a. Grijptoestel van de tentakel distaal van het proximale einde der knots. Aan het tweede paar armen ontbreken sterk vergrote zuignappen. Het tweede en derde paar armen de langste. Kleur van het geconserveerde dier blauw-violet. 5
- b. Grijptoestel van de tentakels onmiddellijk aan het proximale einde van de knots. Aan het tweede paar armen komen sterk vergrote zuignappen voor. Het vierde paar armen het langste. Kleur van het geconserveerde dier rood. -Sthenoteuthis pteropus.
5. a. Beschermende ventrale zoom aan 't derde paar armen vrij zwak ontwikkeld. Sthenoteuthis bartrami
- b. Beschermende ventrale zoom aan het derde paar armen sterk ont-wikkeld, met machtige spierbruggen. . . Sthenoteuthis caroli.

Moge deze sleutel er toe bijdragen dat vondsten van Ommatostrephidae aan onze kust kritisch onderzocht worden. -P. Kaas)